

PRONÁSLEDOVÁNÍ KŘEŠŤANŮ PŘED ROZDĚLENÍM CÍRKVE

Pokračování následování

- Jak jsme si řekli minule, první pronásledovatelé křesťanů byli Židé. Byla to snaha očistit židovství od cizích prvků. Později začali pronásledovat křesťany Římané.
- Římané, kteří ovládali tehdejší svět včetně Palestiny, dávali lidem na okupovaných územích kulturní i náboženskou svobodu, pokud tato nepředstavovala politickou hrozbu. Platilo to i pro Židy v době římské nadvlády od prvního století př. Kristem.
- Křesťané, dokud byli považováni za součást židovství, měli také náboženskou svobodu.

Samostatné křesťanství – problém pro Řím

- Křesťanství navzdory střetům s židovstvím, rostlo dál pod jeho křídlem.
- Později se Židům povedlo dokázat, že křesťanství je novým na židovství nezávislým náboženstvím.
- Asi třetina obyvatel římské říše byla otrokářská, většina z nich se zorganizovala pod křesťanstvím. To vyvolávalo obavy vládců a křesťanství začalo být pro Řím problémem.
- Titul král pro Ježíše, kterému křesťané slibovali věrnost, vedl také k nedorozumění.

Křesťané pronásledovaní Nerem (54 – 68)

- Křesťané byli obviněni ze založení požáru, který zničil dvě třetiny Říma. Lidé vyprávěli, že křesťané mluví o zničení světa ohněm.
- Nerovi, který sám byl podezřelý, se hodilo vinit křesťany. Hořela část města, kde císař chtěl stavět paláce. Nero využil situaci a začal pronásledovat křesťany. Pronásledování trvalo 4 roky do smrti císaře.
- V té době zemřeli apoštolové Pavel a Petr, který byl ukřižován hlavou dolu na vlastní žádost, aby nezemřel stejně jako jeho Pán Kristus.

Pavlovo svědectví o vlastních nesnázích

- 6Neboť já již budu obětován, přišel čas mého odchodu.
- 7Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokončil, víru zachoval.
- 8Nyní je pro mne připraven vavřín spravedlnosti, který mi dá v onen den Pán, ten spravedlivý soudce. A nejen mně, nýbrž všem, kdo s láskou vyhlížejí jeho příchod. (2. Tm 4)

2.Tm 4 – Pavlovo svědectví

- **13**Plášť, který jsem nechal v Troadě u Karpa, přines s sebou, též knihy a zvláště pergamen.
- **14**Kovář Alexandr mi způsobil mnoho zlého. Odplatí mu Pán podle jeho činů.
- **15**Také ty si dej před ním pozor. Velmi se totiž stavěl proti našim slovům.
- **16**Při mé první obhajobě nikdo při mně nebyl, všichni mě opustili. Kéž jim to Bůh nepočítá!
- **17**Pán však při mně stál a dal mi sílu, abych mohl dovršit zvěstování evangelia, a slyšeli je všichni pohané; a byl jsem vysvobozen ze lví tlamy.
- **18**Pán mě vysvobodí ze všeho zlého a zachová pro své nebeské království. Jemu patří sláva na věky věků, amen.

Domitianus – dominus et deus

- Za vlády Vespasiana (69 – 79) a Tita (79 – 81) byl poměrně klid.
- Pak nastoupil Domitianus a začalo další kruté pronásledování křesťanů. Domitianus si nechal říkat pán a bůh. Křesťané, kteří neuznávali římské bohy, byli paradoxně považováni za ateisty a kvůli tomu byli perzekuováni. Křesťanský monoteismus (víra v jednoho Boha) byl pro Římany nepochopitelný.
- Domitianus obvinil svého bratrance z ateismu Flavia Clemense (byl to křesťan) a odsoudil ho k smrti.

Mírné pronásledování

- V dalších letech se pronásledování zmírnilo. Mnozí křesťané se odvrátili od své víry, aby si zachránili život. Když u výslechu křesťan proklel Krista a poklonil se obrazu císaře a sochám římských bohů, byl propuštěn. Kdo trval na své víře, byl popraven. Nevěřohodní udávající křesťanů byli také potrestáni. To se dělo za vlády Traiana (98 – 117) a Hadriana (117 – 138)

Apologetové

- Od poloviny 2. století po Kr. nastává období tzv. apologetů (obhájců). Byli to myslitelé, kteří se snažili obhájit křesťanství. Tvrdili, že křesťané nejsou nebezpeční, naopak jsou to morálnější lidé než pohané.
- Apologetové se snažili vysvětlit, proč věří, a proč se křesťané chovají jinak, než ostatní a také se snažili vyvracet některá obvinění.
- Křesťané byli obviňováni např. z toho, že praktikují sexuální orgie. Toto obvinění je založené na špatném výkladu vzájemné lásky, ke které křesťané vyzývali a také z toho, že konali setkávání na odlehlých místech.

Apologetové

- Další obvinění vycházelo ze špatného pochopení Večeře Páně. Lidé měli za to, že křesťané na svých setkáních praktikují kanibalismus, protože jedí něčí tělo a pijí něčí krev. Měli za to, že křesťané jedli tělo a pili krev dětí narozených z promiskuitních orgií.
- Apologetové se snažili tyhle bludy vyvracet.
- Jeden z nejznámějších apologetů, Justinus, napsal svoji apologii (obhajobu) v roce 155 a poslal ji přímo císařovi Antoniovi Piovi (138 – 160). Justin byl popraven v roce 165, když odmítl obětovat bohům.
- Athanagorus napsal svoji apologii (176) Marku Aureliovi (160 – 180).

Křesťané jako ateisté

- První polovina vlády Marka Aurelia byla pro křesťany pokojná, celá říše žila v míru. To období se nazývá Pax Romana (Římský mír). V roce 170 propukla válka na východě s Peršany a na západě s Germány, skončilo období míru a s ním i klid pro křesťany.

Lidé usoudili, že válka je trest bohů za atheismus, tedy za křesťany, kteří neuctívají římské bohy. Začalo proto další pronásledování křesťanů. Tentokrát se pronásledování rozšířilo i do jiných částí římské říše, pronásledovalo se v Egyptě, v Galii, v Malé Asii a v Palestině.

Tvrdohlaví křesťané, neboli víra nezná kompromis

- Markus Aurelius nechápal tvrdohlavost křesťanů, kteří odmítají i za cenu mučení a popravu uctívat jiné bohy a obětovat jim. Domníval se, že křesťané chtějí zničit jeho říši, proto se rozhodl vymýtit křesťanství...
- Nástup Markova syn Commodo přinesla úleva, jeho milenka Marcia byla křesťanka, ta pomohla mnoha křesťanům. Díky ní byl propuštěn z vězení biskup a pozdější papež Calixtus I. (217 – 222).

Krutost pokračuje

- Další nepříjemný císař byl Decius (249 – 251). Usoudil, že pro blaho říše je nutné usmířit staré státní bohy. Začalo se hromadně obětovat římským bohům, a to je pro křesťany vždy problém.
- Kdo obětoval, dostal tzv. libellus (listina potvrzující, že dotyčný obětoval), kdo odmítl, byl sám obětován. Mnoho křesťanů i biskupů – hlavně ze severu Afriky odpadlo od své víry. Jiní si opatřili libellus na černém trhu, aniž obětovali bohům.

Pronásledování ze závisti

- Po Deciovi nastoupil na trůn Valerianus. Architektem pronásledování křesťanů za jeho vlády byl jeho pokladník Marcianus vyznávající mysterijní egyptské náboženství. Marcianus záviděl křesťanství, které rostlo početně i ekonomicky, a stavělo budovy pro bohoslužební účely.
- Marcianus se rozhodl řešit prázdnou státní pokladnu konfiskováním majetku křesťanů. V roce 257 přiměl císaře, aby vydal edikt zakazující bohoslužby a shromáždění na hřbitovech. V dalším roce císař vydal ještě horší edikt, který nařizoval popravu kněží, kteří odmítali obětovat bohům.

Klid před bouřkou

- Takhle se dá nazvat období po pádu Valeriana (260) a před nástupem Diocletiana (284).
- S Valerianem vládl jeho syn Gallienus, setrval do roku 268, kdy ho zavraždili vlastní vojáci. Potom se vystřídalo na trůnu dalších 9 císařů, kteří měli mnoho jiných starostí, než aby řešili křesťanství, mnoho z nich vládlo krátce, někdy jen pár měsíců (Quintillus 270 – 2 měsíce, Florianus 276 – 2 měsíce).
- Tři spoluvládcové, Carus a jeho dva synové, Numerianus a Carinus zemřeli během dvou let (283 Otec, 284 mladší ze synů, 285 starší ze synů).

Bouřka po klidu

- Diocletianus (284 – 305) zpočátku neřešil křesťanství, uklidnil situaci v říši, nastolil mír, křesťanství rostlo dál, tvořilo zhruba 10 % obyvatel říše, stavěly se církevní budovy.
- Po roce a půl samovlády povolal Diocletia svého přítele z armády Maximana, který vedl západní část říše s mladým asistentem Constantiem. Sám Diocletius měl na východě za asistenta svého zete Galeria.
- Právě Galerius v roce 303 přesvědčil svého tchána k dalšímu pronásledování křesťanů.

4 kruté edikty

- Diocletianus vydal 4 edikty, které zatížily situaci v křesťanství
 - 1. edikt nařizoval konfiskaci bohoslužebných knih a zničení církevních budov.
 - 2. edikt nařizoval, aby byli zatýkáni všichni kněží.
 - 3. edikt přikazoval kněžím, aby obětovali bohům.
 - 4. edikt pravil, že obětování je povinné pro všechny obyvatele říše.
- Tisíce křesťanů byly zatčeny, zabiti, nebo posláni do státních dolů.
- Maximianus vládnoucí na v západní části říše, byl vůči křesťanům mírný, a ještě mírnější byl jeho asistent Constantius, který vládl v Galii a Britanii. Constantiova žena Helena byla křesťanka.

První toleranční patent a triumf křesťanství

- V roce 305 Diocletianus abdikoval a na jeho naléhání totéž učinil i Maximianus. Dále vládli Galerius na východě a Constantius na západě každý s novým mladým asistentem.
- V roce 311 nemocný Galerius na smrtelné posteli vydal edikt, kterým ukončil pronásledování křesťanů. Ti se dále mohli svobodně shromažďovat a stavět kostely s podmínkou, že nebudou narušovat veřejný pořádek.
- Pouhých 6 dní po tomto ediktu Galerius skončil. Jeho spoluvládce ze západní části říše zemřel již v roce 306. Armada povolala jeho syna Constantina.

Otec mírný, syn ještě lepší!

- Constatinus nastoupil v roce 306, v prvních letech své vlády měl co dělat, aby uhájil svoje postavení v západní říši. Pomohlo mu to, že jeho stoupenci se vyvraždili navzájem. Po upevnění vlády v Anglii a Galii, se zaměřil na Itálii, kde vládl Maxentius.
- Constatinus vpadl do Itálie v létě roku 312, na podzim téhož roku, když se blížil k Římu, se mu prý stalo vidění: zahlédl na obloze řecká písmena X (chí) a ρ (ró). Obě jsou počáteční písmena Kristova jména - Χριστος.
- Constatinus si to vysvětlil tak, že mu křesťanský Bůh dává znamení, že když bude bojovat pod křesťanským symbolem, zvítězí.

Křesťanská armáda?

- Constantinus nařídil, aby jeho vojáci měli štíty s tímto křesťanským symbolem. Po vítězství nad Maxientem se stal jediným vládcem západní říše.
- Po jeho vstupu do Říma jednal se senátem, ale obvyklá oběť se nekonala.
- Nařídil vrácení církevního majetku, a aby kněží byli osvobozeni od konání veřejných povinností.
- Křesťanské symboly se začaly objevovat na mincích římské říše (314), naopak se z mince začal postupně ztrácet symbol boha slunce (Sol invictus).

Sol invictus



Křesťanství v paláci

- V roce 323 pohanské symboly z mincí zmizely úplně.
- Soudní spory, které řešili biskupové, se uznávaly právnicky za platné.
- Constantinus vychovával své děti křesťansky. Sám se nechal pokřtít až několik týdnů před svou smrtí (22. 5. 337).